

Верховний
Суд

ПОСТАНОВА

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

25 червня 2026 року

м. Київ

справа № 917/2305/25

Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного господарського суду: Баранця О. М. -
головуючий, Кролевець О. А., Мамалуя О. О.,

за участю секретаря судового засідання Долгополової Ю. А.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні касаційну скаргу ОСОБА_1

на постанову Східного апеляційного господарського суду

у складі колегії суддів: Плахова О. В., Жельне С. Ч., Тихого П. В.

від 22 квітня 2026 року

у справі за позовом ОСОБА_2

до: 1) Всеукраїнської громадської організації "Федерація хокею України",

2) ОСОБА_1

про визнання недійсними рішень,

за участю представників:

від позивача: Чернишова Я. О.

від відповідача-1: не з`явилися

від відповідача-2: Близнюк І. В.

ВСТАНОВИВ:

1. Короткий зміст позовних вимог.

У грудні 2025 року ОСОБА_2 звернувся до Господарського суду Полтавської області з позовом до Всеукраїнської громадської організації "Федерація хокею України" та ОСОБА_1 про:

- визнання недійсними рішень зборів у формі Щорічного Конгресу Всеукраїнської громадської організації "Федерація хокею України", проведених 19 вересня 2025 року в бізнес-центрі Magnett за адресою: м. Київ, вул. Велика Васильківська, 137-139;

- визнання недійсними рішень зборів у формі Генерального Конгресу Всеукраїнської громадської організації "Федерація хокею України", проведених 21 листопада 2025 року за адресою: м. Кременчук, вулиця Ігоря Сердюка, 1.

Позовні вимоги обґрунтовані тим, що спірні рішення були прийняті на зборах щорічного та генерального конгресу Всеукраїнської громадської організації "Федерація хокею України" (далі - Федерація), скликання та проведення яких відбулося з порушенням порядку, встановленого статутом Федерації та чинним законодавством, порушують права та інтереси позивача, як члена Всеукраїнської громадської організації "Федерація хокею України".

Господарський суд Полтавської області ухвалою від 22 грудня 2025 року прийняв зазначену позовну заяву ОСОБА_2 до розгляду і відкрив провадження у справі № 917/2305/25.

2. Короткий виклад заяв про закриття провадження у справі.

16 січня 2026 року, 19 січня 2026 року та 21 січня 2026 року до Господарського суду Полтавської області від відповідача-1 - Всеукраїнської громадської організації "Федерація хокею України" надійшли заяви про закриття провадження у справі № 917/2305/25 на підставі пункту 1 частини першої статті 231 Господарського процесуального кодексу України з огляду на те, що спір не підлягає вирішенню в порядку господарського судочинства.

20 січня 2026 року відповідач-2 - ОСОБА_1 подав до Господарського суду Полтавської області відзив на позовну заяву, в якому, крім іншого також просив закрити провадження у справі на підставі пункту 1 частини першої статті 231 Господарського процесуального кодексу України.

Зазначені заяви обґрунтовані відсутністю в матеріалах справи доказів того, що позивач є членом Всеукраїнської громадської організації "Федерація хокею України", що обмежує можливість звернення позивача з позовом до господарського суду в межах положень статті 20 Господарського процесуального кодексу України.

3. Короткий зміст ухвали місцевого господарського суду та оскаржуваної постанови апеляційного господарського суду, мотиви їх прийняття.

Господарський суд Полтавської області ухвалою від 02 березня 2026 року закрив провадження у справі № 917/2305/25.

Місцевий господарський суд дійшов висновку про наявність підстав для закриття провадження у справі на підставі пункту 2 частини першої статті 231 Господарського процесуального кодексу України з огляду на відсутність предмету спору між сторонами, оскільки станом на момент відкриття судом провадження у справі та постановлення даної ухвали суд не встановив наявності достовірних доказів членства позивача у Всеукраїнській громадській організації "Федерація хокею України" та наявності порушеного права чи законного інтересу позивача в рамках предмету розгляду цієї справи.

Східний апеляційний господарський суд постановою від 22 квітня 2026 року у справі № 917/2305/25 скасував ухвалу Господарського суду Полтавської області від 02 березня 2026 року, а справу № 917/2305/25 направив для продовження розгляду до Господарського суду Полтавської області.

Суд апеляційної інстанції виходив з того, що:

- правові підстави для закриття провадження у цій справі на підставі пункту 2 частини першої статті 231 Господарського процесуального кодексу України відсутні, оскільки предмет спору у цій справі не припинив своє існування (в матеріалах справи відсутні докази на підтвердження тих обставин, що оскаржувані позивачем рішення зборів припинили своє існування чи були скасовані), а питання щодо відсутності у позивача порушених прав та / або законних інтересів не є

підставою для закриття провадження у справі, оскільки не є обставиною, з якою закон пов'язує неможливість судового розгляду справи. Відсутність порушених прав та / або інтересів позивача є підставою саме для відмови у задоволенні позову і встановити ці обставини можливо лише за результатами розгляду справи після дослідження всіх матеріалів судової справи, дослідження усіх доказів по справі, аргументів, доводів та заперечень сторін, з'ясування усіх обставин, які мають значення для вирішення спору, що процесуально неможливе на стадії підготовчого провадження у справі;

- місцевий господарський суд в порушення статей 182, 185 Господарського процесуального кодексу України та своєї ухвали від 10 лютого 2026 року розглянув клопотання відповідачів про закриття провадження у справі та постановив оскаржувану ухвалу про закриття провадження у справі до призначеного судом підготовчого засідання без повідомлення і виклику сторін спору та без заслуховування аргументів та зауважень сторін, з огляду на що фактично ухилився від розгляду позову по суті та позбавив позивача можливості реалізувати своє право на отримання судового захисту.

4. Короткий зміст вимог касаційної скарги.

У касаційній скаргі відповідач-2 - ОСОБА_1 просить скасувати постанову Східного апеляційного господарського суду від 22 квітня 2026 року, а ухвалу Господарського суду Полтавської області від 02 березня 2026 року залишити в силі.

5. Узагальнені доводи особи, яка подала касаційну скаргу.

Як на підставу касаційного оскарження постанови суду апеляційної інстанції скаржник послався на абзац 2 частини другої статті 287 Господарського процесуального кодексу України та зазначив про те, що суд апеляційної інстанції при постановленні оскаржуваної постанови порушив пункт 2 частини першої статті 231 Господарського процесуального кодексу України, оскільки:

- не врахував те, що між сторонами відсутній спір у розумінні пункту 2 частини першої статті 231 Господарського процесуального кодексу України, оскільки позивач не є членом Всеукраїнської Громадської організації "Федерація хокею України" та не має права на звернення до суду з позовом про визнання недійсними рішень цієї громадської організації з огляду на те, що такі рішення не мають відношення до позивача, не порушують його прав та інтересів;

- не врахував те, що стаття 231 Господарського процесуального кодексу України не містить прямої заборони щодо постановлення ухвали про закриття провадження у справі поза судовим засіданням, якщо підстава для закриття є очевидною та підтвердженою матеріалами справи; ухвала про закриття провадження у справі була постановлена місцевим господарським судом в межах стадії підготовчого провадження.

6. Узагальнений виклад позиції інших учасників справи.

Позивач - ОСОБА_2 у відзиві на касаційну скаргу просить касаційну скаргу відповідача-2 залишити без задоволення, а оскаржувану постанову суду апеляційної інстанції - без змін, посиляючись на те, що висновки суду апеляційної інстанції є законними та обґрунтованими.

Позиція Верховного Суду

7. Оцінка аргументів учасників справи і висновків суду апеляційної інстанції.

Верховний Суд, обговоривши доводи, наведені відповідачем-2 у касаційній скаргі, та доводи позивача, наведені у відзиві на касаційну скаргу, перевіrivши правильність застосування та дотримання судом апеляційної інстанції норм процесуального права, вважає, що касаційна скарга не підлягає задоволенню.

Закриття провадження у справі - це форма закінчення розгляду господарської справи без прийняття судового рішення у зв'язку з виявленням після порушення провадження у справі обставин, з якими закон пов'язує неможливість судового розгляду справи.

Перелік підстав закриття провадження у справі визначений у статті 231 Господарського процесуального кодексу України, є вичерпним і розширеному тлумаченню не підлягає.

Відповідно до пункту 2 частини першої статті 231 Господарського процесуального кодексу України господарський суд закриває провадження у справі, якщо відсутній предмет спору.

Господарський суд закриває провадження у справі у зв'язку з відсутністю предмета спору, зокрема у випадку припинення існування предмета спору (наприклад, сплата суми боргу, знищення спірного майна, скасування оспорюваного акта державного чи іншого органу тощо), якщо між сторонами у зв'язку з цим не залишилося неврегульованих питань.

Закриття провадження у справі на підставі зазначеної норми Господарського процесуального кодексу України можливе також у разі, коли предмет спору існував на момент виникнення останнього та припинив існування в процесі розгляду справи. Якщо ж його не було і до порушення провадження у справі, то зазначена обставина зумовлює відмову в позові, а не закриття провадження у справі.

Подібні висновки Верховного Суду викладені у постанові Великої Палати Верховного Суду від 26 червня 2019 року у справі № 13/51-04, у постанові об'єднаної палати Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 30 серпня 2024 року у справі № 916/3006/23.

Щодо визначення предмета спору Верховний Суд наголошує на відмінностях між категоріями "предмет спору" та "предмет позову" (позовна вимога).

У частині першій та пункті 4 частини третьої статті 162 Господарського процесуального кодексу України передбачено, що в позовній заяві позивач викладає свої *вимоги щодо предмета спору* та їх обґрунтування. Позовна заява повинна містити, зокрема, *зміст позовних вимог, способів (способи) захисту прав або інтересів*, передбачений законом чи договором, або інший спосіб (способи) захисту прав та інтересів, який не суперечить закону і який позивач просить суд визначити у рішенні.

Отже, предмет позову - це певна матеріально-правова вимога позивача до відповідача, з якою особа звертається до суду за захистом своїх прав чи інтересів та стосовно якої позивач просить прийняти судові рішення, що опосередковується відповідним способом захисту прав або інтересів (такі висновки Верховного Суду викладені у постанові Великої Палати Верховного Суду від 15 червня 2021 року у справі № 904/5726/19).

Предмет позову повинен мати правовий характер і впливати з певних матеріально-правових відносин.

Предметом же спору є об'єкт спірних правовідносин, матеріально-правовий об'єкт тощо, з приводу якого виник правовий конфлікт (спір) між позивачем і відповідачем.

Подібна права позиція Верховного Суду викладена, зокрема у постанові Верховного Суду від 01 серпня 2019 року у справі № 916/1743/18, від 14 вересня 2021 року у справі № 909/243/18, від 29 січня 2025 року у справі № 127/17760/23 (провадження № 61-12756св24) тощо.

З огляду на викладене Верховний Суд зазначає про те, що відсутність предмета спору унеможливує вирішення справи по суті незалежно від обґрунтованості позову, а відповідно і здійснення ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів осіб. Прикладами відсутності предмета спору можуть бути дії сторін, чи настання обставин, якщо між сторонами у зв'язку з цим не залишилося неврегульованих питань або самими

сторонами врегульовано спірні питання. При цьому, відсутність предмета спору має бути підтверджена за допомогою належних та допустимих доказів, тобто не може ґрунтуватися на припущеннях.

Як вбачається з оскаржуваної постанови суд апеляційної інстанції відповідно до частини четвертої статті 236 Господарського процесуального кодексу України врахував зазначені вище висновки Верховного Суду щодо застосування пункту 2 частини першої статті 231 Господарського процесуального кодексу України та встановив, що предметом позову у цій справі є матеріально-правові вимоги позивача (ОСОБА_2) до відповідачів, щодо яких суд ухвалює рішення по суті, а саме про:

- визнання недійсними рішень зборів у формі Щорічного Конгресу Всеукраїнської громадської організації "Федерація хокею України", проведених 19 вересня 2025 року в бізнес-центрі Magnett за адресою: м. Київ, вул. Велика Васильківська, 137-139;

- визнання недійсними рішень зборів у формі Генерального Конгресу Всеукраїнської громадської організації "Федерація хокею України", проведених 21 листопада 2025 року за адресою: м. Кременчук, вулиця Ігоря Сердюка, 1.

З огляду на визначений позивачем склад відповідачів спір у цій справі виник між позивачем: ОСОБА_2 та відповідачами: Всеукраїнською громадською організацією "Федерація хокею України" і Мазуром Сергієм Володимировичем, який за твердженням позивача станом на дату прийняття спірних рішень обіймав посаду президента Федерації. При цьому, позивач в обґрунтування наявності порушень його прав зазначає про те, що він є членом Всеукраїнської громадської організації "Федерація хокею України", про що свідчить той факт, що він є керівником відокремленого підрозділу Всеукраїнською громадською організацією "Федерація хокею України" у Запорізькій області.

Отже, з огляду на визначений позивачем зазначений предмет позову предметом спору у цій справі (об'єктом спірних правовідносин, щодо якого між сторонами у справі виник спір) є оскаржувані позивачем рішення зборів Щорічного та Генерального Конгресів Всеукраїнської громадської організації "Федерація хокею України", проведених 19 вересня 2025 року та 21 листопада 2025 року.

Проте, як встановив суд апеляційної інстанції, в матеріалах справи відсутні докази, які б з достовірністю свідчили про те, що станом на час розгляду справи в суді першої інстанції предмет спору між сторонами у справі не існує та між ними не залишилося нерегульованих питань, а саме: в матеріалах справи відсутні докази того, що оскаржувані рішення зборів Щорічного та Генерального Конгресів Всеукраїнської громадської організації "Федерація хокею України" припинили своє існування чи були скасовані.

Враховавши зазначені висновки Верховного Суду та встановивши вказані обставини, суд апеляційної інстанції дійшов правильного висновку про те, що станом на дату звернення позивача до господарського суду з даним позовом об'єкти спірних у цій справі правовідносин - рішення Щорічного та Генерального Конгресів Всеукраїнської громадської організації "Федерація хокею України" від 19 вересня 2025 року та від 21 листопада 2025 року вже існували та не припинили свого існування, що унеможлиблює закриття провадження у справі на підставі пункту 2 частини першої статті 231 Господарського процесуального кодексу України.

Доводи скажника про порушення судом апеляційної інстанції положень цієї процесуальної норми не знайшли свого підтвердження та Верховним Судом до уваги не беруться. Суд апеляційної інстанції правильно застосував цю норму права з урахуванням висновків Верховного Суду щодо її застосування.

Верховний Суд також не бере до уваги посилення скажника на те, що позивач не є членом Всеукраїнської Громадської організації "Федерація хокею України" та не має права на звернення

до суду з позовом про визнання недійсними рішень цієї громадської організації, а оспорювані ним до суду рішення не порушують його прав та інтересів, оскільки, як правильно зазначив суд апеляційної інстанції, питання щодо відсутності у позивача порушених прав та / або законних інтересів не є підставою для закриття провадження у справі, оскільки не є обставиною, з якою закон пов'язує неможливість судового розгляду справи. Відсутність порушених прав та / або інтересів позивача є підставою саме для відмови у задоволенні позову, а не для закриття провадження у справі, і встановити ці обставини можливо лише за результатами розгляду справи по суті після дослідження всіх матеріалів судової справи, дослідження усіх доказів по справі, аргументів, доводів та заперечень сторін, з'ясування усіх обставин, які мають значення для вирішення спору, що процесуально неможливе на стадії підготовчого провадження у справі.

Згідно з частинами першою та другою статті 177 Господарського процесуального кодексу України завданням підготовчого засідання є, зокрема остаточне визначення предмета спору та характеру спірних правовідносин, позовних вимог та складу учасників судового процесу; з'ясування заперечень проти позовних вимог; визначення обставин справи, які підлягають встановленню, та збирання відповідних доказів; визначення порядку розгляду справи; вчинення інших дій з метою забезпечення правильного, своєчасного і безперешкодного розгляду справи по суті.

Підготовче провадження починається відкриттям провадження у справі і закінчується закриттям підготовчого засідання.

Відповідно до частини першої статті 181 Господарського процесуального кодексу України для виконання завдання підготовчого провадження в кожній судовій справі, яка розглядається за правилами загального позовного провадження, проводиться підготовче засідання.

Згідно з пунктом 10 частини другої статті 182 Господарського процесуального кодексу України в підготовчому засіданні суд вирішує заяви та клопотання учасників справи.

За змістом частини першої статті та пункту 2 частини другої 185 Господарського процесуального кодексу України у підготовчому засіданні суд постановляє ухвалу (ухвали) про процесуальні дії, що необхідно вчинити до закінчення підготовчого провадження та початку судового розгляду справи по суті. За результатами підготовчого засідання суд постановляє ухвалу про залишення позовної заяви без розгляду; закриття провадження у справі; закриття підготовчого провадження та призначення справи до судового розгляду по суті.

З матеріалів справи вбачається, що Господарський суд Полтавської області ухвалою від 22 грудня 2025 року у цій справі прийняв позовну заяву ОСОБА_2 до розгляду і відкрив провадження у справі № 917/2305/25, постановив розглядати справу за правилами загального позовного провадження, призначив підготовче засідання у справі на 10 лютого 2026 року об 11:00 годині, визнав явку учасників справи у підготовче засідання обов'язковою.

16 січня 2026 року, 19 січня 2026 року та 21 січня 2026 року до Господарського суду Полтавської області від відповідача-1 - Всеукраїнської громадської організації "Федерація хокею України" надійшли заяви про закриття провадження у справі № 917/2305/25 на підставі пункту 1 частини першої статті 231 Господарського процесуального кодексу України.

20 січня 2026 року відповідач-2 - ОСОБА_1 подав до Господарського суду Полтавської області відзив на позовну заяву, в якому, крім іншого просив закрити провадження у справі.

10 лютого 2026 року підготовче засідання Господарського суду Полтавської області не відбулось у зв'язку із неявкою відповідачів, з огляду на що Господарський суд Полтавської області ухвалою від 09 лютого 2026 року у цій справі, зокрема продовжив строк проведення підготовчого провадження на 30 днів, відклав підготовче засідання на 12 березня 2026 року на 11:00, визнав явку учасників справи обов'язковою з викликом їх у судові засідання. (2-й том справи, а.с.147 - 148).

У мотивувальній частині зазначеної ухвали суду першої інстанції зазначив про те, що клопотання про закриття провадження у справі буде розглядатися судом в судовому засіданні після заслуховування всіх аргументів сторін.

Отже, відповідно до наведених норм процесуального права та згідно з ухвалою Господарського суду Полтавської області від 10 лютого 2026 року у цій справі клопотання відповідачів про закриття провадження у справі мало бути вирішене судом першої інстанції саме в підготовчому засіданні.

Проте, як правильно зазначив господарський суд апеляційної інстанції, Господарський суд Полтавської області в порушення статей 182, 185 Господарського процесуального кодексу України, а також в порушення своєї ж ухвали від 10 лютого 2026 року розглянув клопотання відповідачів про закриття провадження у справі та постановив оскаржувану ухвалу від 02 березня 2026 року про закриття провадження у справі до призначеного безпосередньо судом підготовчого засідання (до 12 березня 2026 року) без повідомлення і виклику сторін спору та без заслуховування аргументів та зауважень сторін, тобто фактично ухилився від розгляду позову по суті та позбавив позивача можливості реалізувати своє право на отримання судового захисту.

Верховний Суд погоджується з цими висновками суду апеляційної інстанції та не вбачає порушення та неправильного застосування судом апеляційної інстанції положень статей 182, 185 та 231 Господарського процесуального кодексу України.

Верховний Суд не бере до уваги доводи скаржника про те, що стаття 231 Господарського процесуального кодексу України не містить заборони на постановлення ухвали про закриття провадження у справі поза судовим засіданням, оскільки положення, закріплені у пункті 10 частини другої статті 182 Господарського процесуального кодексу України, передбачають вирішення судом клопотань учасників справи виключно в підготовчому засіданні. Тобто обставина того, що стаття 231 Господарського процесуального кодексу України не містить заборони на постановлення ухвали про закриття провадження у справі поза судовим засіданням, на яку послався відповідач-2 у касаційній скарзі, не надає суду право вирішувати клопотання учасників справи про закриття провадження у справі поза підготовчим засіданням. Крім того, про розгляд таких клопотань відповідачів саме в судовому засіданні після заслуховування всіх аргументів сторін зазначив і сам Господарський суд Полтавської області в ухвалі від 10 лютого 2026 року, однак в порушення цієї ухвали розглянув клопотання відповідачів поза судовим засіданням, на що обґрунтовано звернув увагу суд апеляційної інстанції.

З огляду на викладене Верховний Суд зазначає про те, що суд апеляційної інстанції правильно та обґрунтовано скасував ухвалу Господарського суду Полтавської області від 02 березня 2026 року. Доводи відповідача-2, викладені у касаційній скарзі, про неправильне застосування судом апеляційної інстанції пункту 2 частини першої статті 231 Господарського процесуального кодексу України не знайшли свого підтвердження, а визначена ним підстава касаційного оскарження судових рішень, передбачена абзацом 2 частини другої статті 287 Господарського процесуального кодексу України, є необґрунтованою.

8. Висновки за результатами розгляду касаційної скарги.

Відповідно до статті 309 Господарського процесуального кодексу України суд касаційної інстанції залишає касаційну скаргу без задоволення, а судові рішення - без змін, якщо визнає, що рішення ухвалено з додержанням норм матеріального і процесуального права. Не може бути скасоване правильне по суті і законне рішення з одних лише формальних міркувань.

З огляду на те, що наведені у касаційній скарзі доводи відповідача-2 про неправильне застосування та порушення судом апеляційної інстанції норм процесуального права при ухваленні оскаржуваної постанови не знайшли свого підтвердження, Верховний Суд не вбачає підстав для зміни чи скасування постанови Східного апеляційного господарського суду від 22 квітня 2026 року у справі № 917/2305/25 та залишає касаційну скаргу відповідача-2 без задоволення.

9. Судові витрати.

Зважаючи на те, що Верховний Суд залишає касаційну скаргу без задоволення, судові витрати, пов'язані з розглядом справи у суді касаційної інстанції, покладаються на скаржника.

Керуючись статтями 300, 301, 308, 309, 314, 315, 317 Господарського процесуального кодексу України, суд

ПОСТАНОВИВ:

1. Касаційну скаргу ОСОБА_1 залишити без задоволення.
2. Постанову Східного апеляційного господарського суду від 22 квітня 2026 року у справі № 917/2305/25 залишити без змін.
3. Постанова набирає законної сили з моменту її ухвалення, є остаточною та оскарженню не підлягає.

Головуючий О. Баранець

Судді О. Кролевець

О. Мамалуй